

व्यास नगरपालिकाको ३७ औं नगर सभामा
प्रस्तावित

आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को
बजेट तथा कार्यक्रम

व्यास नगरपालिका
दमौली, तनहुँ
गण्डकी प्रदेश

२०७९ आषाढ १० गते

सभाध्यक्षज्यू,
सम्पूर्ण नगर सदस्यज्यूहरु,

१. स्थानीय तहको दोस्रो निर्वाचनद्वारा निर्वाचित जनप्रतिनिधिको रुपमा व्यास नगरपालिकाको आ.व. २०७९/०८० को बजेट ३७ औं नगर सभामा प्रस्तुत गर्न पाउँदा अत्यन्त खुशीको महशुस गरेको छु । कोरोना भाइरसको प्रथम, दोस्रो र तेस्रो लहरका कारणले अर्थतन्त्र र विकासका कार्यक्रममा प्रभाव पर्न जाँदा बजेट तथा कार्यक्रम निर्माणमा समेत असर पर्न गएको मैले महशुस गरेको छु ।
२. नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन एवं सम्बन्धित अन्य ऐनको सिमा भित्र रही यस नगर सभाबाट पारित नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्ने गरी बजेटको तर्जुमा भएको छ । साथै “विविधतायुक्त गाउँ-शहर समृद्ध मेरो व्यास नगर” भन्ने नगरपालिकाको दीर्घकालीन सोचलाई मध्यनजर गर्दै सामाजिक न्याय, दीगो विकास र उत्पादनमा बृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ नगरवासीको अधिकतम हित हुने गरी आर्थिक, सामाजिक रुपमा परिवर्तन ल्याउने गरी बजेटको तयार गरिएको छ । यो बजेट तयार गर्दा एकीकृत विकास परियोजना, आवधिक योजना र मध्यकालीन योजनालाई मध्यनजर गर्दै अधुरा योजना र विकासको मुल प्रवाहमा ल्याउनु पर्ने वर्ग क्षेत्रलाई ध्यान दिइएको छ ।
३. यस बजेटमा नगरपालिकाको आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रको कर तथा गैरकर, राजश्व परिचालन र व्यवस्थापनलाई प्राथमिकतामा राखी तोकिएको समय सिमा मै विकास आयोजनाको नतिजामूलक कार्यान्वयन, सम्भाव्यता अध्ययन गरी लागत इष्टिमेट गराएर मात्र आयोजना सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।
४. प्रशासनिक तथा प्राविधिक क्षमता, श्रोत तथा विनियोजनका बीचमा सन्तुलन हुने गरी श्रोत व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाइएको छ ।
५. लोकतन्त्रका मूल्य मान्यता सहितको समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्रको निर्माण, भौतिक पूर्वाधारको निर्माण र व्यवस्थापन, आन्तरिक श्रोतको आधार विस्तार, सुशासन प्रवर्द्धन र अन्तर सरकारी समन्वयका अनेक चुनौतिहरुका बीच यो बजेटको तर्जुमा गरिएको छ ।

अध्यक्ष महोदय,

६. आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को बजेट देहायका उद्देश्य प्राप्तमा केन्द्रीत रहने छन्:
 - क. बाह्य तथा आन्तरिक श्रोतको अधिकतम परिचालन तथा व्यवस्थापन गर्नु ।
 - ख. रोजगारीको अवसर सृजना गरी गरिबी न्यूनीकरण गर्नु ।
 - ग. उत्पादनमा बृद्धि गरी नगरपालिकालाई आत्मनिर्भर र सवल बनाउनु ।
 - घ. पूर्वाधार विकासमा सन्तुलित र सामाजिक न्यायपरक लैगिक सन्तुलित लगानी गर्नु ।
 - ङ. अधिकार क्षेत्र भित्रका नीति, कानूनको तर्जुमा तथा संगठनात्मक संरचनालाई सुदृढ गर्नु ।
 - च. समानुपातिक, समावेशी र न्यायोचित वितरण गरी संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्दै सुशासनको प्रवर्द्धन गर्नु ।
७. “विविधतायुक्त गाउँशहर, समृद्ध मेरो व्यास नगर” भन्ने नगरपालिकाको दीर्घकालीन सोचलाई पूर्णता दिन नगरपालिका निर्माणको अग्रणी आधार कृषि, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य, सिर्जनात्मक मानव पूँजी निर्माण तथा विकास र सुशासन हुन् भन्ने मान्यता लिई यस अधिका बजेटहरु जस्तै यस पटक पनि ती प्राथमिकताहरुलाई यथावत राखी आगामी आर्थिक वर्षको बजेटमा निम्न क्षेत्रका लगानीलाई प्रमुख प्राथमिकता दिएको छु ।
 - क. कृषि क्षेत्रको जैविक तथा आधुनिकीकरणमा विकास ।

- ख. शिक्षा, स्वास्थ्य, सामाजिक सुरक्षाको प्रत्याभूति ।
 ग. पर्यटन क्षेत्रको एकीकृत विकास ।
 घ. सडक, खानेपानी, खेलकुद मैदान, कार्यालय भवन, पार्क निर्माण लगायतका पूर्वाधारको विकास ।
 ङ. उत्पादनमूलक उद्योगमैत्री कार्यक्रम ।
 च. मानव संशाधनको विकास र सुशासनको प्रत्याभूति ।
८. यस वर्ष भएको निर्वाचनको सन्दर्भमा वडावासी, नगरवासीहरुका विविध मागहरुलाई सम्भव भएसम्म समेट्ने प्रयास गरिएको छ । संघ, प्रदेशका योजनागत बजेट कार्यक्रमको सूचनाको अभाव, आन्तरिक श्रोत समेतका सिमाले सबै मागहरु समेट्न कठिनाई भएकोले आगामी दिनमा नगरवासीका मागलाई इमान्दारीपूर्वक सम्बोधन गरिने विश्वास दिलाउन चाहन्छु ।

अध्यक्ष महोदय,

अब म आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को यथार्थ आयव्यय, चालु वर्ष २०७८/०७९ को संशोधित आयव्यय बजेट र आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को अनुमानित आयव्यय बजेट, खर्चको स्थिति प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

९. आर्थिक वर्ष २०७७/०७८ को यथार्थ आयमा आन्तरिक श्रोतबाट रु.१५ करोड ०४ लाख १७ हजार ७ सय ११ रुपैयाँ, संघीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान रकम रु.१ अरब ११ करोड ९६ लाख ३० हजार ५ सय २५ रुपैयाँ, गण्डकी प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान रु.४ करोड २६ लाख ५५ हजार ३ सय ६८ रुपैयाँ, अन्य निकायबाट प्राप्त रकम रु.७ करोड ७९ लाख ९७ हजार ८ सय १० रुपैयाँ, जनसहभागिता नगद र संचित कोषमा अधिल्लो वर्षको अल्या रकम रु.१५ करोड ५२ लाख ८८ हजार १ सय ५० रुपैयाँ गरी जम्मा आय रु.१ अरब ५४ करोड ५९ लाख ८९ हजार ५ सय ६४ रुपैयाँ रहेको छ भने खर्च तर्फ चालु खर्च रु.९४ करोड १३ लाख ९० हजार २ सय २० रुपैयाँ, पूँजीगत खर्च रु.४१ करोड ५३ लाख ८२ हजार ८ सय ३४ रुपैयाँ र दशहत्तर बहत्तर फिर्ता एवं फ्रिज रकम रु.९ करोड २३ लाख २३ हजार ३ सय ८३ रुपैयाँ गरी जम्मा खर्च रु.१ अरब ४४ करोड ९० लाख ९६ हजार ४ सय ३७ रुपैयाँ खर्च रहेको थियो । जसको विवरण अनुसूची १ मा समावेश गरिएको छ ।
१०. चालु आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को जेठ मसान्तसम्म कुल यथार्थ आय रु.१ अरब ४५ करोड ७८ लाख ५८ हजार ३४ रुपैयाँ र कुल व्यय रु.१ अरब ७ करोड ३४ लाख ८८ हजार ५ सय ९४ रुपैयाँ हुन आएको छ । यस अघि २०७८ माघमा भएको छत्तीसौं नगर सभाबाट पारित चालु आर्थिक वर्ष २०७८/०७९ को संशोधित आयमा संघ सरकारबाट प्राप्त अनुदान रु.१ अरब १३ करोड ५६ लाख २४ हजार, गण्डकी प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान रु.७ करोड १९ लाख ५३ हजार, अन्य आयबाट प्राप्त रकम रु.२५ करोड ६९ लाख १४ हजार, आन्तरिक श्रोतबाट प्राप्त रकम रु.२० करोड ५० लाख, लागत सहभागिताबाट र अधिल्लो वर्षको अल्या गरी रु.१० करोड ९४ लाख २१ हजार गरी कुल रु.१ अरब ७७ करोड ८९ लाख १२ हजार रुपैयाँ आय अनुमान रहेको छ भने संशोधित चालु खर्च अनुमान रु.१ अरब ३ करोड ६६ लाख ५६ हजार र संशोधित पूँजीगत खर्च अनुमान रु.७४ करोड २२ लाख ५६ हजार गरी जम्मा रु.१ अरब ७७ करोड ८९ लाख १२ हजार रुपैयाँ संशोधित खर्च अनुमान गरिएको छ । जसको विवरण अनुसूची २ मा समावेश गरिएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को बजेट तथा कार्यक्रम निम्नानुसार प्रस्ताव गर्दछु ।

११. स्थानीय तहको निर्वाचन, विनियोजित रकम अनुसार राजश्व संकलनमा केही कमी र समयमा अनुदान रकम प्राप्त हुन ढिलाई हुँदा विकास आयोजनाहरूले गति लिन नसकी यसवर्ष सम्झौता भइसकेका तर सम्पन्न हुन नसकेका चालु अवस्थामा रहेका क्रमागत योजनाहरूमा रु.१० करोड विनियोजन गरिएको छ ।
१२. आ.व. २०७९/०८० का लागि क्षेत्रगत रूपमा -आर्थिक विकास तर्फ रु.४ करोड ९० लाख ३० हजार, सामाजिक विकास तर्फ रु.६८ करोड २९ लाख ८५ हजार, पूर्वाधार विकास तर्फ रु.४५ करोड ५८ लाख ७५ हजार, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तर्फ रु.६ करोड ११ लाख ७५ हजार, संस्थागत विकास सेवा प्रवाह र सुशासन तर्फ रु.४० करोड ६३ लाख ८६ हजार समेत जम्मा रु.१ अरब ६५ करोड ५४ लाख ५१ हजार बजेट विनियोजन गरेको छु । विस्तृत बजेटको शीर्षकगत विवरण अनुसूची ३ मा उल्लेख गरेको छु । यस वर्षको बजेटमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता लगायत संघीय कानुनी प्रकृयाबाट भुक्तानी हुने रकम समावेश गरिएको छैन । उक्त रकम रु.२७ करोड ७० लाख ४६ हजार हुने अनुमान रहेको छ ।
१३. आ.व.२०७९/०८० का लागि विनियोजित बजेट रकम रु.१ अरब ६५ करोड ५४ लाख ५१ हजार मध्ये चालु खर्च तर्फ रु.८६ करोड ५५ लाख ६ हजार विनियोजन गरेको छु, जुन कुल बजेटको ५२.२८ प्रतिशत हुन आउँछ भने पूँजीगत तर्फ रु.७८ करोड ९९ लाख ४५ हजार विनियोजन गरेको छु, जुन कुल बजेटको ४७.७२ प्रतिशत हुन आउँछ ।
१४. माथि लेखिए बमोजिम खर्च व्यहोर्ने श्रोतका लागि तल लेखिए बमोजिम कुल रु.१ अरब ६५ करोड ५४ लाख ५१ हजारको आय प्रस्ताव गरेको छु ।
- क. संघ सरकारको सशर्त अनुदान रु.५८ करोड ९८ लाख रहेको छ ।
- ख. आन्तरिक श्रोतको आयबाट रु.२२ करोड ६० लाख रहेको छ ।
- ग. संघ सरकारको वित्तीय समानीकरण अनुदान रु.२० करोड ६९ लाख रहेका छ ।
- घ. संघ सरकारको राजश्व बाँडफाँडबाट रु.१५ करोड ७२ लाख ९९ हजार रहेको छ ।
- ङ. नगर विकास कोष ऋणबाट रु.११ करोड रहेको छ ।
- च. संचित कोष अल्याबाट रु.१० करोड रहेको छ ।
- छ. राजश्व बाँडफाँड अन्तर्गत मालपोत रजिष्ट्रेशनबाट रु.१० करोड रहेको छ ।
- ज. संघ विशेष अनुदान रु.४ करोड रहेको छ ।
- झ. प्रदेश वित्तीय समानीकरण अनुदान रु.२ करोड ५९ लाख ८१ हजार रहेको छ ।
- ञ. प्रदेश सरकारको राजश्व बाँडफाँडबाट रु.२ करोड ९ लाख ७१ हजार रहेको छ ।
- ट. संघ समपुरक अनुदान रु.२ करोड १० लाख रहेको छ ।
- ठ. प्रदेशको विशेष अनुदान रु.१ करोड रहेको छ ।
- ड. प्रदेशको सशर्त अनुदान रु.१ करोड रहेको छ ।
- ढ. प्रदेशको समपुरक अनुदान रु.१ करोड रहेको छ ।
- ण. प्रदेशको नवप्रवर्तनीय साभेदारी कोष अनुदान रु.१ करोड रहेको छ ।
- त. संघ सरकारको सडक बोर्ड नेपालबाट रु.१ करोड रहेको छ ।
- थ. जनसहभागिता नगदबाट रु.६० लाख रहेको छ ।
- द. मूल्य श्रृंखला कार्यक्रम अनुदान रु.१५ लाख रहेको छ ।

विस्तृत विवरण अनुसूची ४ मा संलग्न छ ।

अध्यक्ष महोदय,

अब म आर्थिक वर्ष २०७९/०८० को लागि राजश्वका संकलनका मुख्यमुख्य नीतिहरु प्रस्तुत गर्दछु ।

१५. व्यास नगरपालिका क्षेत्र भित्रको करको दरमा सामान्य हेरफेर गरी करको दायरा फराकिलो पार्दै आन्तरिक राजश्व वृद्धि गर्न कर तथा गैरकर राजश्वको अधिकतम परिचालन गर्ने नीति लिइएको छ । कर तथा गैरकर राजश्व सङ्कलनलाई प्रभावकारी बनाउन कानूनी तथा संस्थागत सुधार गरिने छ ।
१६. सेवा शुल्क र दस्तुरका दर, व्यवसाय कर, सम्पत्ति कर एवं भूमि कर, घर नक्सा पास दस्तुर, खानीजन्य ढुंगा, गिटी, वालुवा, ग्राभेल, रोडा, स्लेट ढुंगा, खरी, चुनढुंगा, ब्लक, इट्टा, कटिडढुंगा, कवाडी सामान र काठ आदिमा लिइने दस्तुर सामान्य हेरफेर गरी करको दायरा फराकिलो पारिने छ ।
१७. कर तथा दस्तुरहरु नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, संघ तथा गण्डकी प्रदेश सरकारको कानूनसँग नबाभिने गरी प्रस्ताव गरिएको छ ।
१८. कर सम्बन्धी प्रस्ताव आर्थिक विधेयक २०७९ यसै साथ प्रस्तुत गरेको छु । कर सम्बन्धी प्रस्ताव सम्वत् २०७९ श्रावण १ गतेबाट लागु हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।
१९. कृषि व्यवसायसँग सम्बन्धित पुशपंक्षी, माछा, फलफूल, तरकारी, दुध आदिमा स्थानीय उत्पादनमा लाग्ने कर नलिने निर्णयलाई निरन्तरता दिइएको छ । साथै दुग्ध सहकारी मार्फत बिक्री हुने दुधमा प्रतिलिटर रु.१। र सहकारी मार्फत बिक्री हुने खसीबोकामा प्रति किलो रु.१०। सम्बन्धित किसानलाई अनुदान दिने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएको छु ।
२०. बजेट तर्जुमा गर्दा सहयोग पुऱ्याउनु हुने व्यास नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि, पूर्व प्रतिनिधि, कर्मचारी, नागरिक समाज, राजनैतिक दलका प्रतिनिधि, टोल विकास संस्था, निजी क्षेत्र, अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संस्था तथा पत्रकार जगतबाट प्राप्त सुझाव, सहयोग र सल्लाहप्रति हार्दिक धन्यवाद प्रकट गर्दै यो बजेट कार्यान्वयन गर्नमा नेपाल सरकार, गण्डकी प्रदेश सरकार, व्यास नगरपालिकाका सबै शाखा र सम्पूर्ण नगरवासीको सहयोग एवं सद्भाव प्राप्त हुने नै छ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

धन्यवाद ! जयनेपाल !!

इन्दिरा दै
उपप्रमुख
२०७९।३।१०